

Dlaczego nie możemy być obiektywni? Istota postawy

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film 1](#)
- [Film 2](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

-
- Źródło: Bogdan Wojciszke, *Człowiek wśród ludzi. Zarys psychologii społecznej*, Warszawa 2003, s. 180–181.

- Źródło: *Postawy i ich zmiana*, [w:] Bogdan Wojciszke, *Psychologia. Podręcznik akademicki*, t. III, red. Jan Strelau, Gdańsk 2005, s. 81.
- Źródło: Justym Ramiączek, *Jak zostać mistrzem świata? To dziecinnie proste!*, 15.12.2016 r., dostępny w internecie: ckinfo.pl [dostęp 23.10.2020 r.].
- Źródło: *Badania postaw*, dostępny w internecie: eksperymentywpsychologii.blogspot.com [dostęp 23.10.2020 r.].
- Źródło: Anna Dyjak, *Jak budować w dziecku postawy prospołeczne?*, 7.12.2017 r., dostępny w internecie: dorastajznami.org [dostęp 23.10.2020 r.].
- Źródło: Leszek Sergiel, *Manipulacja w pracy i postawy pracowników*, dostępny w internecie: witalni.pl [dostęp 23.10.2020 r.].

Dlaczego nie możemy być obiektywni? Istota postawy

Źródło: domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „**Inne spojrzenie**”.

Jednym z częściej stosowanych w szkole terminów jest „postawa”. Z pewnością nieraz mówiono ci o postawie patriotycznej, postawie ucznia czy postawie prospołecznej. Stosunek do tych kategorii to z kolei twoja postawa.

W związku z tym zastanówmy się, czym jest postawa. Czy wiesz, jak kształtować postawę wobec jakiegoś przedmiotu?

Twoje cele

- Wyjaśnisz pojęcie postawy.
- Przeanalizujesz mechanizm zmiany postawy.
- Scharakteryzujesz czynniki wpływające na zmianę postawy.

Dla zainteresowanych

Proces zmiany postaw

Stereotyp jako przykład postawy

Przeczytaj

Problematyka [postaw](#) zajmuje w życiu społecznym ważne miejsce. Bez postaw trudno byłoby poruszać się w społeczeństwie. Poznając osoby, sytuacje, grupy społeczne, człowiek tworzy wiele różnych przekonań na ich temat. Na podstawie zgromadzonej wiedzy o zjawisku ustosunkowuje się do niego emocjonalnie, a to z kolei oddziałuje na określone zachowanie wobec niego.

Definicja postawy

By dowiedzieć się, co oznacza to pojęcie, sięgnijmy do definicji polskiego psychologa, prof. dr. hab. Bogdana Wojciszke. Otóż według niego:

” Bogdan Wojciszke

Człowiek wśród ludzi. Zarys psychologii społecznej

postawa człowieka wobec jakiegoś obiektu (osoby, przedmiotu, zdarzenia, idei) to względnie trwała tendencja do pozytywnego lub negatywnego wartościowania tego obiektu przez tego człowieka.

Źródło: Bogdan Wojciszke, *Człowiek wśród ludzi. Zarys psychologii społecznej*, Warszawa 2003, s. 180-181.

Składniki i istota postawy

Wartościowanie rozciąga się na kontinuum od skrajnie negatywnego („Nienawidzę go!”) do skrajnie pozytywnego („Kocham go!”). Ważnymi własnościami postawy są zatem:

- znak (pozytywny lub negatywny);
- natężenie (większe lub mniejsze).

Powyższa definicja nie jest jedyną możliwą. Niektórzy badacze opisują także **trójskładnikową strukturę postawy**, uznając za jej elementy:

Na przykład młody człowiek o negatywnej postawie wobec szkoły może być przekonany o całkowitej nieprzydatności dla niego tej instytucji, może odczuwać złość lub zniechęcenie, przebywając na jej terenie, a wreszcie może zacząć spóźniać się i wagarować...

Źródło: Taylor Wilcox, domena publiczna.

Badania jednak tylko częściowo potwierdzają ideę trójskładnikowej struktury postawy – te trzy kategorie reakcji nie muszą być rozłączone, w wielu przypadkach mogą się zlewać, nabierając jednowymiarowego charakteru.

Podstawowym wymiarem jest zawsze wartościowanie. Postawa pośredniczy między naszymi doświadczeniami związanymi z danym obiektem – a więc jest wyznaczana przekonaniami na temat obiektu, emocjami, jakie odczuwaliśmy w związku z nim, i naszym zachowaniem. Wykształcona postawa wpływa następnie na późniejsze reakcje wobec obiektu, na oceny, decyzje i związane z nim działania.

Dlaczego ludzie tworzą postawy?

Psychologowie Gerd Böhner i Michaela Wänke, autorzy książki *Postawy i zmiana postaw*, sugerują dwie funkcje postaw:

Te same postawy mogą jednak pełnić różne funkcje w przypadku różnych ludzi, a nawet w przypadku tej samej osoby w różnym czasie. Mogą być także wielofunkcyjne – pełnić wiele funkcji jednocześnie.

Skąd się biorą postawy?

Dlaczego jedni w dorosłym życiu są osobami bardzo religijnymi, sprzeciwiają się eutanazji, aborcji i regularnie chodzą do kościoła, za to inni podważają autorytety kościelne lub traktują religię obojętnie, popierają aborcję i domagają się zgody na eutanazję? W jaki sposób te osoby przyjęły swe postawy?

Socjologowie twierdzą, że postawy mogą być rezultatem przekonań, emocji, zachowań; mogą też być przejmowane od innych ludzi.

A co w przypadku zachowania zaplanowanego, np. wyboru kierunku studiów?

Wtedy dostępność postawy nie ma znaczenia, ponieważ jest wystarczająco dużo czasu na podjęcie decyzji i uświadomienie sobie nawet postawy mało dostępnej. [Teoria działań przemyślanych](#) Icka Ajzena i Martina Fishbeina – zwana też teorią wyrozumowanego działania – utrzymuje, że najlepszą podstawą do przewidywania planowanych zachowań są behawioralne intencje ludzi. Z kolei do przewidzenia intencji prowadzi znajomość postawy wobec danego zachowania oraz przekonanie na temat subiektywnych norm w danej sytuacji. Te subiektywne normy to nasze przekonania na temat tego, jak inni ludzie, których opinie są dla nas ważne, zachowaliby się w podobnej sytuacji. Na przykład zastanawiamy się, czy nasz znajomy wybierze pedagogikę jako kierunek studiów.

Wiemy, że jego postawa wobec tej dyscypliny jest pozytywna, bo chciałby pracować z ludźmi. Wiemy także, że jego rodzice akceptują ten wybór, a nawet zachęcają go do tych studiów. Także część jego znajomych zamierza podjąć studia na tym lub

podobnym, humanistycznym kierunku. Po zebraniu tych informacji możemy spróbować przewidzieć jego zachowanie.

Słownik

postawa

uwewnętrzniona przez jednostkę, wyuczona skłonność (akt woli przejawiający się w czynach) do reagowania w społecznie określony sposób, szczególnie przez podejmowanie określonych działań w odpowiedzi na oczekiwania społeczne

teoria działań przemyślanych

także teoria zachowań planowych; koncepcja opisująca, jakie procesy psychiczne pośredniczą między postawą a zachowaniem; innymi słowy, teoria zachowań planowych mówi o tym, jakie okoliczności muszą zaistnieć, aby zachowanie osoby było zgodne z jej postawą

Film 1

Polecenie 1

Zapoznając się z filmem, zwróć uwagę na to, jak komponenty postawy wpływają na kształtowanie postawy.

Trwa wczytywanie danych ..

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DT3mPYFHF>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału pod tytułem Postawy.

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 3

Zapoznaj się z tekstem, a następnie wykonaj ćwiczenie.

” Leszek Sergiel

Manipulacja w pracy i postawy pracowników

Z definicji wywierania wpływu wynika fakt, że wpływu dokonuje się zawsze. Nic nie robiąc, nic nie mówiąc i tak w rezultacie wpływamy na innych. Podobnie jest z podwładnymi. Swoimi postawami, zachowaniem, świadomie lub nieświadomie wywierają wpływ zarówno na współpracowników, jak i na szefów. Jest to sytuacja, która nie może pozostać bez reakcji przełożonego, zwłaszcza w przypadku negatywnego wywierania wpływu, powszechnie nazywanego i kojarzonego ze słowem manipulacja. (...) Procesy, jakie odbywają się w zespole, przyjmowane przez członków zespołu postawy oraz zachowania poszczególnych osób, powinny być istotnym obszarem zainteresowania każdego menedżera. Uzasadnienie jest proste: żadne zabiegi szefa (mam na myśli sztukę zarządzania) nie będą odnosiły skutku, jeżeli nie będą adekwatne do poszczególnych zachowań osób i ich nazwijmy to, „działalności manipulacyjnej”. Jeżeli w zarządzanym przez określonego szefa, kierownika znajdzie się skuteczniejszy od niego manipulant – socjotechnik, to szef ten może zapomnieć o swojej skuteczności.

Źródło: Leszek Sergiel, *Manipulacja w pracy i postawy pracowników*, dostępny w internecie: witalni.pl [dostęp 23.10.2020 r.].

Zapoznaj się z tekstem, a następnie wykonaj ćwiczenie.

” Anna Dyjak

Jak budować w dziecku postawy prospołeczne?

Nasze 3-letnie dziecko często zaczyna swoją przygodę z przedszkolem po raz pierwszy. Co za tym idzie zaczyna nagle funkcjonować bez głównego opiekuna przez sporą część dnia. W okresie przedszkolnym rozwijają się u dziecka w intensywny sposób zarówno umysłowe zainteresowania i intensywne przeżycia, jak też społeczne uczucia. Znajdują one swe odzwierciedlenie zarówno w zabawie jak też i w twórczości plastycznej, jakże bogatej w tym okresie życia, która wyraża uczuciowy stosunek do poznanych przez dziecko przedmiotów, osób, rzeczy, zwierząt, wydarzeń i zjawisk w otoczeniu. Rozwój społeczny polega na zdobywaniu przez jednostkę dojrzałości do współżycia w społeczeństwie. Małe dziecko od pierwszych chwil swojego życia przebywa już w środowisku ludzkim. Pierwsze kontakty interpersonalne, w które wchodzi dziecko są inicjowane przez dorosłych. Stopniowo, ale oczywiście ma to związek z rozwojem psychomotorycznym, dziecko poszerza zakres i repertuar aktywności własnej. To dorośli wprowadzają dziecko w świat społeczny i to właśnie oni uczą ich norm zachowania obowiązujących w danym społeczeństwie i kulturze. Dokonuje się zarazem pierwszy krok na drodze do socjalizacji, rozumianej jako proces wzrastania w kulturę. Dziecko stawia pierwsze kroki na drodze do poznania, a zarazem również i przyswojenia tradycji i wzorów kulturowych, które wyznaczają sposób zachowania się. Grupą społeczną, w której rozpoczyna się socjalizacja małego dziecka jest rodzina. To właśnie rodzice, a w dalszej kolejności nauczyciele i wychowawcy starają się

za pomocą określonych oddziaływań w taki sposób pokierować dzieckiem, aby przyswoiły one określone cechy roli, którą pełni.

Źródło: Anna Dyjak, *Jak budować w dziecku postawy prospołeczne?*, 7.12.2017 r., dostępny w internecie: dorastajznami.org [dostęp 23.10.2020 r.].

Film 2

Polecenie 1

Zanim obejrzysz film, odpowiedz na pytanie postawione w tytule: „Dlaczego nie lubimy siebie na zdjęciach?”. A może lubisz swój wizerunek utrwalony na fotografiach?

Porównaj swoje odpowiedzi z opiniami innych osób, a następnie sprawdź, co na ten temat sądzi prof. Dariusz Doliński, psycholog społeczny.

Trwa wczytywanie danych ..

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D1BRBqRZy>.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału pod tytułem: Dlaczego nie lubimy siebie na zdjęciach?

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Przeanalizuj ilustrację i wykonaj ćwiczenie.

Źródło: Harrison Haines, domena publiczna.

Ćwiczenie 4

Zapoznaj się z tekstem, a następnie wykonaj ćwiczenie.

” *Badania postaw*

Doświadczona badmintonistka od lat serwuje lotkę w ten sam sposób, nie zastanawiając się jak to robi. Aby poprawić skuteczność, uczy się nowego ustawienia nadgarstka i teraz stosuje tylko tą metodę, ale nie oznacza to, że jej dawne przyzwyczajenia znikły. Zostały tylko uśpione, ale pewnie w niektórych warunkach (zmęczenie) zostaną zaktywizowane automatycznie i niekontrolowanie.

Źródło: *Badania postaw*, dostępny w internecie: eksperymentywpsychologii.blogspot.com [dostęp 23.10.2020 r.].

Zapoznaj się z tekstem, a następnie wykonaj ćwiczenie.

” Justym Ramiączek

Jak zostać mistrzem świata? To dziecinnie proste!

Do Chęcin Marcin Prus przyjechał jako ambasador Szkolnych Ośrodków Sportowych, z inicjatywy Polskiego Związku Piłki Siatkowej, mającej na celu wspólne działania prowadzone w ramach programu szkolenia dzieci i młodzieży w minisiatkówce i siatkówce. Spotkanie z uczniami ZSO w Chęcinach Marcin Prus rozpoczął w zaskakujący sposób... od upomnienia zebranych, że spóźnianie się na umówione spotkanie, rozmowy, korzystanie z telefonów komórkowych to okazywanie braku szacunku dla zaproszonego gościa oraz osób to spotkanie przygotowujących. To jednak nie była jedyna lekcja, jakiej wszystkim obecnym na hali „Pod Basztami” udzielił były reprezentant Polski.

Marcin Prus mówił o poszanowaniu wartości oraz innych ludzi, o znaczeniu rodziny w życiu młodego człowieka i o braniu odpowiedzialności za swoje czyny. Uświadamiał młodzieży skutki niewłaściwego zachowania w stosunku do innych, wyśmiewania i poniżania, także w sieci. Zwracał uwagę na zagrożenia wynikające z zażywania środków psychoaktywnych. Taki właśnie był zakładany cel spotkania – propagowanie zdrowego stylu życia, walka z nałogami oraz zachęcanie do aktywnego spędzania czasu. Jednak to, co stało się tematem rozmowy z uczniami, przerosło te oczekiwania. Prus dotarł do serc i sumień młodych ludzi, którzy z zapartym tchem słuchali jego słów. Siatkarz, posługując się przykładami z własnego życia, mówiąc o swoich marzeniach i emocjach, zwycięstwach i życiowych porażkach, pokazał, że recepta na osiągnięcie sukcesu

jest niezwykle prosta. Wystarczy po prostu chcieć i mieć marzenia!

Tylko tyle...

Źródło: Justym Ramiączek, *Jak zostać mistrzem świata? To dziecinnie proste!*, 15.12.2016 r., dostępny w internecie: ckinfo.pl [dostęp 23.10.2020 r.].

Dla nauczyciela

Autorka: Małgorzata Krzeszowska

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Dlaczego nie możemy być obiektywni? Istota postawy

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

I. Człowiek i społeczeństwo.

Uczeń:

5) wyjaśnia charakter procesu socjalizacji; podaje przykłady wpływu społecznego w różnych dziedzinach życia; analizuje przypadki oraz przedstawia zalety i wady konformizmu i nonkonformizmu.

Zakres rozszerzony

I. Człowiek w społeczeństwie.

Uczeń:

3) wyjaśnia, czym jest postawa, oraz przedstawia uwarunkowania procesu kształtowania i zmiany postaw.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wyjaśnić pojęcie postawy;
- analizuje mechanizm zmiany postawy;
- charakteryzuje czynniki wpływające na zmianę postawy.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- metoda kuli śniegowej;
- mapa myśli;
- dyskusja;
- rozmowa nauczająca.

Formy zajęć:

- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- kartki A3, pisaki.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Przedstawienie tematu i celów zajęć.

2. Uczniowie w parach układają definicję pojęcia *postawa*. Następnie łączą się w czwórki i ósemki dalej pracujące nad definicją. Na koniec wspólnie wybierają najlepszą definicję.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie w grupach zapoznają się z treścią zawartą w sekcji „Przeczytaj”. Następnie na tej podstawie przygotowują mapę myśli. Rezultaty pracy przedstawiają na forum klasy.

2. Uczniowie zapoznają się z filmem „Postawy”, zwracając szczególną uwagę na komponenty postawy wpływające na jej kształtowanie.

3. Uczniowie w parach przygotowują argumenty do dyskusji dotyczącej postawy ucznia wobec systemu szkolnictwa/edukacji. Na koniec wybrane osoby przedstawiają wnioski.

4. Dyskusja: „Dlaczego nie lubimy siebie na zdjęciach?”. Chętne/wybrane osoby przedstawiają swoje opinie. Następnie uczniowie oglądają film, w którym prof. D. Doliński wyjaśnia, dlaczego tak się dzieje.

5. Uczniowie zapoznają się z tekstem źródłowym do ćwiczenia 5 w sekcji „Film 2”. Na jego podstawie rozmawiają o czynnikach, które wpłynęły na postawę polskiego siatkarza. Na koniec wybrana osoba podsumowuje rozmowę.

6. Pary wykonują ćwiczenia wskazane przez nauczyciela. Następnie konsultują swoje rozwiązania z inną parą uczniów i ustalają jedną wersję odpowiedzi.

Faza podsumowująca

1. Wybrane/chętne osoby wypowiadają się na temat tego, co było dla nich najważniejsze w czasie tych zajęć. Nauczyciel wystawia uczniom oceny.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują pozostałe ćwiczenia z e-materiału.

Materiały pomocnicze:

Waldemar Furmanek, *Człowiek, człowieczeństwo, wychowanie (wybrane problemy pedagogiki personalistycznej)*, Rzeszów 1995.

Richard J. Crisp, Rhiannon N. Turner, *Psychologia społeczna*, Warszawa 2015.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Na podstawie filmu „Postawy” uczniowie mogą przygotować własną prezentację dotyczącą postaw.